

С Т А Н О В И Щ Е

на доц. д-р Асен Иванов Асенов

председател на научното жури, съгласно заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски” № РД38-203/15.05.2014 г.

от Катедра „Ландшафтознание и опазване на природната среда“ на Геолого-географски факултет при Софийски университет “Св. Климент Охридски”

Относно: Конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” за нуждите на Геолого-географски факултет по професионално направление 4.4. Науки за земята /физическа география и ландшафтна екология-ландшафтна екология, ландшафтно планиране и опазване на околната среда/, обявен в ДВ, бр. 31 от 04.04.2014 г.

В предвидения от Закона за развитието на академичния състав в Република България срок документи за конкурса са подадени от един кандидат – главен асистент д-р Биляна Богомилова Борисова. Представените от нея документи и научна продукция са допуснати за участие в конкурса и отговарят на изискванията на закона. Първото заседание на журито е проведено на 12.06.2014 г. и на него са избрани председател и рецензенти съобразно нормативната уредба. Нямам забележки по процедурата.

1. Професионален опит и преподавателска дейност:

1.1. Професионален опит: Гл. ас. д-р Биляна Борисова (род. 1970 г.) е възпитаник на катедра ЛОПС при ГГФ на СУ „Св. Климент Охридски“. Завършила е магистърска степен през 1994 г. като географ, физикогеограф, ландшафтовед с опазване на природната среда, учител по география, а през 2000 г. е защитила докторска дисертация по Физическа география и ландшафтознание в катедра ЛОПС. Д-р Биляна Борисова последователно е заемала длъжностите асистент, старши асистент и главен асистент в катедра ЛОПС на ГГФ, а между 2004 г. и 2008 г. е била хоноруван преподавател в Катедра „Инженерна геоекология“ на Геолого-проучвателния факултет при Минно-геоложкия университет “Св. Иван Рилски”. Специализирала е в приложението на дистанционните методи и географските информационни системи при разрешаването на геоекологични проблеми и рискове (Турция, 2005 г.), в обучение, организирано от ЛСА-Япония.

Д-р Борисова е член от 2010 г. на международната асоциация по Ландшафтна екология, а от 2012 г. е член на международната научна мрежа SEEmore (част от Mountain Research Initiative for SE Europe), член на HERODOT Network for Geography in Higher Education– 2008 г., както и член на международната Балканска географска асоциация – 2007 г. Участвала е в множество работни групи и организационни комитети при провеждането на различни международни форуми и университетски конференции, което е видно от биографичната й справка. Тя е член на комисията по конкурсните процедури на Университетския комплекс по хуманитаристика „Алма Матер” на СУ „Св.Климент Охридски” (от 2013 г. и понастоящем) и е член на комисията по програма „Еразъм” в Геолого-географски факултет на СУ „Св. Климент

Охридски” (от 2009 и понастоящем), както и Координатор на Научна програма IV на Университетския комплекс по хуманитаристика „Алма Матер” на СУ „Св.Климент Охридски” (от 2013 г. и понастоящем).

1.2. Преподавателска дейност: През периода 2008-2012 г. д-р Биляна Борисова е имала средна годишна аудиторна заетост от 689 часа, а средната ѝ годишна учебна заетост е възлизала на 957 часа. В СУ „Св. Климент Охридски” на бакалавърско ниво (редовно и задочно обучение) тя води пет задължителни и четири избираеми дисциплини, а в магистърската степен преподава по две задължителни и четири избираеми дисциплини. В Минно-геоложкия университет „Св. Иван Рилски“ през периода 2004-2008 г. д-р Биляна Борисова е преподавала в бакалавърска степен по дисциплината „Ландшафтознание и екология на населените места” – задължителна (редовно обучение).

За периода 2009-2013 г. д-р Биляна Борисова е разработила учебни програми и лекционни курсове по шест нови учебни дисциплини, както и нови лекционни курсове по съществуващи програми на четири дисциплини. През последните 5 години (2008-2013) под ръководството на гл. асистент д-р Биляна Борисова успешно са защитили 9 дипломанти в магистърските програми „Физическа география и ландшафтна екология”, „Планиране и управление на териториални системи” и „Регионални геоенергийни ресурси и стратегии” на СУ „Св. Климент Охридски”.

Гл. асистент д-р Биляна Борисова е участвала в две сесии на проекти по „Erasmus“ свързани с проблемите на водните ресурси в Югоизточна Европа, координирани от университетите в Тарту – Естония и Удине - Италия. Участвала е в организацията и провеждането на практически обучения и семинари в рамките на проекта „Планината - модели на социално икономическо и културно развитие. Перспективи пред регионалните политики и трансграничното сътрудничество” на научна програма IV на Университетският комплекс по хуманитаристика „Алма Матер”, СУ „Св. Климент Охридски”. Особено ценен принос за развитието на доторантите в ГГФ и БФ при СУ, НИГГГ и ИКИТ при БАН има участието на д-р Борисова в провеждането на практическото им обучение и летните докторантски и асистентски семинари през 2012 г. и 2013 г.

2. Научни и научно-приложни резултати:

2.1. Научни резултати: Публикациите, представени за рецензиране в конкурса за доцент са 19 на брой и включват: 1 монография, 2 части от монографии, 3 студии, 4 статии и 9 изцяло публикувани доклади на научни форуми в България и чужбина. От тези публикации 13 са самостоятелни, 6 – в съавторство, а в 4 от тях тя е водещ автор. Общата научна продукция на гл. асистент д-р Биляна Борисова за участието ѝ в конкурса за доцент възлиза на 441 страници текст, който е изцяло авторски. В списъка с научните публикации на д-р Биляна Борисова за сведение на научното жури е включена докторската ѝ дисертация и три публикации, свързани с нея.

Основният труд, с който кандидатката се явява на конкурса, е монографията (1.1.) Ландшафтна екология и ландшафтно планиране. Университетски комплекс по хуманитаристика «Алма Матер», Академично издателство «Проф.Марин Дринов», С., 287. ISBN 978-954-332-670-2 (публикувана и като е-книга). По същество това е първата монография по ландшафтна екология, публикувана у нас. Основната теза на авторката е конструирана върху интердисциплинарния характер на ландшафтната екология с нейния теоретичен фундамент, изследван в дълбочина и анализиран през призмата на водещи изследователи от различни

страни. Систематизирано са анализирани теориите за моделиране на ландшафтно-екологичните системи и е представена възможността за интерпретиране на ландшафтното планиране в ГИС среда. Важен научен принос в монографията на гл. асистент д-р Борисова е оценката на ландшафтните функции чрез остойностяване на екосистемни/ландшафтни услуги като мултифункционалност на ландшафтите. Към монографичните публикации на д-р Биляна Борисова се отнасят и двете отделни глави от монографии, едната в съавторство (2.1.), а другата самостоятелна (2.2.). Първата глава от монография (2.1.) е част от изследване, посветено на различни екологични аспекти на антропогенизацията и опазването на околната среда на Средиземноморието и деградацията на ландшафтите под влияние на урбанизация и фрагментация. Това изследване има много съществен приносен характер, не заради обекта, който изучава, а заради използваната основа на георефериранията класификационна система на ландшафтите в Европа, предложена от The European Landscape Character Initiative (ECLAI), вкл. the European Landscape Map (LANMAP2). Тази публикация определено променя възможностите за класифициране на ландшафтите в България към нова, европейски конвертируема основа. Втората публикация (2.2.), е отделна глава от монографията “The European Green Belt: Borders. Wilderness. Future”, издадена по проекта “European Green Belt”. Тази глава от монография, която е самостоятелно авторско дело, анализира Европейския зелен пояс като функционално ядро на Европейската екологична мрежа от защитени територии и защитени зони и кандидатката е представила професионално с изискуемата изчерпателност не само ландшафтите, но и съответните таксономични категории, видове и съобщества.

Авторската справка на гл. асистент д-р Биляна Борисова за нейните научни приноси, групира представените за рецензиране публикации в три основни тематични направления: 1) Приложна ландшафтна екология; 2) Методология и методика на ландшафтната екология; 3) Регионални аспекти на ландшафтната екология. Тя счита, че приложните аспекти на ландшафтната екология са основен фокус в 14 (74%) от предложените за рецензиране публикации. До тук разгледаните публикации дават основание да определя, че има голямо сходство между виждането на кандидатката и моето възприемане на нейните приноси, но например публикация 2.2. би следвало да попадне и във второто тематично направление, където тази публикация има много голяма тежест, а не само в регионалното направление.

От следващите три статии, които поради техния фундаментален теоретичен характер и обема на самото изследване се приемат за студии, две са в съавторство (3.1.,3.2.) и една е самостоятелна (3.3.). В първата студия (3.1.), като резултат от намеренията заложи в монографията (1.1.), от д-р Борисова е извършена комплексна геоекологична оценка за целите на ландшафтно-екологичното планиране в Западна Стара планина, в резултат на което е предложено функционално зонироване на територията (в 5 зони) за нови и по-ефективни решения при териториалното планиране. Втората студия (3.2.) също има оценъчен характер в най-младия природен парк на България – Беласица, за нуждите на рекреацията и туризма. Третата студия (3.3.), която е самостоятелно дело на кандидатката, е насочена към комплексното планиране и управление на защитените обекти в екологични мрежи, използвайки категория V „Защитени ландшафти” на IUCN като най-подходящата форма за защита на природата. Студии 3.1., 3.2. и 3.3. са посочени с приносен характер от кандидатката в приложното и теоретично направление, а първите две (3.1.,3.2) и в регионалното направление, но тук задължително трябва да бъде включена и студия 3.3.

Статии 3.4, 3.5, 3.6 и 3.7. имат методологичен и приложен характер, а първата има и регионален приносен характер. Чрез тези публикации авторката защитава тезата, че ландшафтното планиране трябва да се интерпретира като компонент на процеса на териториално и регионално планиране. Приносен характер има разбирането на авторката, че „мащаб“ и „границы“ (3.4) в ландшафтно-екологичните изследвания са определящи за практическата ефективност на резултатите в териториалното планиране. Приложен е нов методически подход за оценка на устойчивостта на ландшафтите и е въведен комплекс от ландшафтно-екологични оценки за антропогенно натоварване, устойчивост и стопански потенциал на ландшафтите. Разработен е нов методически подход за пространствена интерпретация на интердисциплинарна информация в ГИС среда за идентификация, систематизация и класификация на ландшафтите в естествените граници на водосборите. Аргументирана е необходимостта от съгласувано прилагане на геосистемния и екосистемния подход (3.5, 3.6, 3.7.), като перспектива на съвременните пространствени анализи.

Предложеният списък от публикувани доклади и презентации (общо 9 бр.) съдържа 6 доклада на английски език и 3 доклада на български, представени на международни конференции. Два от докладите, публикувани на английски език, са изнесени на представителни международни форуми в Анкара и Ливърпул (4.1, 4.3), като първият е публикуван като отделна статия в научния журнал на Анкарския университет (4.1). Доклади 4.6 и 4.7 имат приносен характер към приложните аспекти на ландшафтната екология чрез изведени високоинформативни ландшафтни индикатори за целите на съвременното планиране и управление. Авторката аргументира в доклад 4.1 необходимостта от съществуването на „геоекологичен мониторинг“. Д-р Биляна Борисова в доклади 4.4, 4.6, 4.7 и 4.8 обосновава системния подход като методологична основа на ландшафтната екология, а в 4.8 е предложен нов методически подход за оценка на устойчивостта на антропогенизираните ландшафти. Задълбочена, аналитична и прецизно насочена към българските ландшафтоведи е интерпретацията на Европейската конвенцията за ландшафта, разгледана от кандидатката в доклад 4.5. Доклад 4.2, изнесен на английски език в Ливърпул, има методологичен принос за избора на мястото при практическите теренни обучения в географското образование, а доклад 4.9 е с регионален принос към природоползването в рида Чернатица.

Гл. асистент д-р Биляна Борисова е участвала в 9 национални и 13 международни конференции.

В представените научни трудове за конкурса нямам съавторски публикации с кандидатката.

2.2. Научно-приложни резултати: Гл. асистент д-р Биляна Борисова е приложила списък от 3 бр. изследователски проекти, в които е участвала - 2 са финансирани от Националния фонд за научни изследвания, а един – от Университетския фонд за научни изследвания на СУ „Св. Кл. Охридски“ и 12 бр. научно-приложни разработки, които са части от стратегически документи за развитие – планове и програми, и екологични оценки. Участвала е в 12 научно-приложни проекта, които са били възложени от министерства, областни и общински администрации, като 9 са финансирани от ОП „Административен капацитет“, 2 – от Оперативна програма „Регионално развитие“ и един – от Програмата за развитие на ООН.

3. Отражение на научните постижения на гл. асистент д-р Биляна Борисова в научната литература: Д-р Борисова е представила лично изработена библиографска справка за установените нейни цитирания в научната литература. От справката е видно, че 12 от

нейните трудове са цитирани 26 пъти в български и чуждоезични издания. Има научна продукция, която е под печат и там присъстват цитати на нейни трудове, така че броят на цитиранията вероятно е много по-голям. В документите за конкурса Д-р Биляна Борисова е приложила уверение от централната библиотека на СУ „Св. Климент Охридски“, издадено на 17.05.2014 г., че тя е цитирана 25 пъти, а индексиранияте статии в Националната Библиотека „Св.Св. Кирил и Методий“ са 4 бр., открити в Националната библиография на Р. България.

4. Критични бележки и препоръки.

Синтезиращият анализ на научната продукция, представена от гл. ас. д-р Биляна Богомилова Борисова, показва безспорно удовлетворяване на изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“. Трудно се намират критични бележки за нейните научни разработки, но нашето присъствие в академичните среди е свързано и с преподавателска дейност, която трябва да бъде подплатена с университетски учебници и пособия. Една от препоръките ми към д-р Биляна Борисова е да подготви и издаде университетски учебник по Ландшафтна екология или Ландшафтно планиране, или заедно, защото монографията е прекрасна, но трудна за възприемане от студентите. Тази препоръка не бива да бъде в противовес на заявените от нея желанија за публикуване на нови научни монографии. Обикновено при хабилитация се реферира и учебно-научна продукция, свързана със средното образование, каквото не е представена и препоръчвам на д-р Биляна Борисова да отдели в бъдеще някакво време за участие в колектив за учебник, пособие или атлас за средното училище.

5. Заключение.

Преподавателската, научноизследователската и научно-приложната дейност на **гл. ас. д-р Биляна Богомилова Борисова отговаря на всички изисквания за заемане на академичната длъжност „доцент“**, посочени в Закона за развитието на академичния състав в Република България, Правилника за прилагане на закона и Правилника за приложение на ЗРАС в СУ „Св. Климент Охридски“. **Убедено подкрепям нейния избор за „доцент“** в професионално направление 4.4. Науки за земята /физическа география и ландшафтна екология-ландшафтна екология, ландшафтно планиране и опазване на околната среда/, обявен в ДВ, бр. 31 от 04.04.2014 г. в Катедра „Ландшафтознание и опазване на околната среда“ към Геолого-географски факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

20 юли 2014 г.
София.

Подпис:
доцент. д-р Асен Асенов
Катедра „Ландшафтознание и опазване на природната среда“ към Геолого-географски факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.